Příloha 1: NÁMĚTY NA VYUŽITÍ POMŮCEK PRO DĚTI S PAS V MŠ

Jak pracovat s dětmi s autismem v MŠ?

NÁMĚTY NA VYUŽITÍ POMŮCEK
PRO ZAČÍNAJÍCÍ UČITELE A ASISTENTY PEDAGOGA, KTEŘÍ PRACUJÍ S DĚTMI S PORUCHOU AUTISTICKÉHO SPEKTRA

Autor: Ester Tylečková

Obsah

Proč jsem se rozhodla vytvořit tuto brožurku? 1
Nejčastější otázky spojené s pojmem AUTISMUS 2
Co je to autismus? 2
Jak se projevuje autismus? 2
Jak se diagnostikuje autismus? 2
Kdo stanoví diagnózu? 3
Jaké jsou příčiny vzniku autismu? 3
Výchova a vzdělání osob s autismem v MŠ 4
Terapie u osob s PAS 4
Hračka jako didaktická pomůcka 5
Role hraček, jako didaktických pomůcek pro děti s PAS 5
Vztah mezi hračkami a terapeutickými cíli v terapii autismu 5
Výzvy a překážky při použití hraček v terapii dětí s PAS 5
Výběr vhodných hraček pro děti s PAS 5
Nejčastěji využívané pomůcky u dětí s autismem 6
Čeští autoři zabývající se autismem 7
Čeští vědci zabývající se autismem 7
Významní zahraniční autoři zabývající se autismem 8
Jak pracovat s dětmi s PAS? 9
Desatero metodických postupů 11
Jak komunikovat s dětmi s PAS? 12
DIDAKTICKÉ POMŮCKY 13
1) Vkládací barevné kroužky 14
2) Kostky 15
3) Strukturované listy aktivity s mřížkou 16
4) Logické řady 17
5) Plošné skládání barevných tvarů na předlohu 18
6) Vkládačky (vkládání dle tvaru, př.: zvířata, číslice) 19
7) Třídění předmětů (kuličky, víčka...) dle barev 20
8) Puzzle 21
9) Dřevěné tyčky (skládání dle velikosti) 22
10) Půlené obrázky 23
RELAXAČNÍ POMŮCKY ..... **Chyba! Záložka není definována.**
1) Kinetický písek 25
2) Plastelína 27

3) Navlékání korálků 28
4) Mouka 29
5) Dešťová hůl 31
6) Antistresový míček 32
7) Autíčko Finger car 33
8) Squish hračky 34
9) Senzory válce 35
10) Pop It 37
Seznam literatury 38
Internetové zdroje: 40
Odkazy na didaktické pomůcky: 41
Odkazy na relaxační pomůcky: 43

Proč jsem se rozhodla vytvořit tuto brožurku?

Brožura byla vytvořena pro začínající pedagogy v mateřských školách k úspěšné práci s dětmi s poruchou autistického spektra (PAS). Hlavním cílem je eliminovat nejistotu těch pedagogů, kteří se s touto specifickou skupinou dětí ještě nesetkali, a poskytnout jim konkrétní odpovědi na otázky spojené s vedením vzdělávacího procesu.

Čtenář v brožuře nalezne průvodce pro práci s dětmi žijícími s PAS v mateřských školách. Poskytuje konkrétní informace, osvědčené metody a praktické návody na využívání didaktických a relaxačních pomůcek. Nabízí pohled na specifické potřeby těchto dětí a prostředky k lepšímu porozumění jejich vzdělávacím potřebám.

Nejčastější otázky spojené s pojmem AUTISMUS

1. Co je to autismus?

Autismus je vrozená odlišnost ve vývoji mozku, která se projevuje obtížemi v sociální interakci, komunikaci a repetitivními vzory chování. WHO definuje autismus jako „poruchu autistického spektra (PAS)“, zahrnující různé neurovývojové poruchy (Autism, 2023).

2. Jak se projevuje autismus?

Poruchy autistického spektra (PAS) se projevují nepružností uvažování a nedostatkem představivosti, kromě problémů s komunikací a sociální interakcí. Typickými znaky jsou stereotypní pohyby, které slouží k uklidnění. Společné znaky PAS zahrnují potíže s komunikací, omezený zrakový kontakt a vlastní zájmy. Děti s PAS mohou být izolované, zaměřené na konkrétní hračky nebo předměty a málo se zapojují do kolektivních her. Je důležité si uvědomit, že každé dítě s PAS se může vyvíjet nerovnoměrně a vyžaduje individuální přístup a péči (Nautis, 2023).

3. Jak se diagnostikuje autismus?

Diagnostika autismu je založena na pozorování chování a komunikace jedince a to jak rodiči, tak odborníky. Důležité je zohlednit celkový obraz chování a komunikace, aby bylo možné stanovit správnou diagnózu. Diagnostická kritéria jsou uvedena v manuálech, jako je DSM-5 (Diagnostický a statistický manuál duševních poruch) nebo ICD-10/ICD-11 (Mezinárodní klasifikace nemocí) (Thorová, 2016).

Proces diagnostiky autismu zahrnuje několik klíčových kroků. Prvním prvkem je **anamnéza**, což zahrnuje podrobný rozhovor s rodiči nebo zákonnými zástupci ohledně vývoje dítěte a jeho chování. Tato fáze poskytuje informace o raném vývoji, sociálních interakcích a případných příznacích poruch autistického spektra (PAS) v rodině.

Následuje **pozorování**, kde odborníci sledují chování dítěte v různých situacích, včetně ambulantních prostor, školky a domova. Zaměřují se na specifické projevy PAS, jako jsou obtíže s komunikací a stereotypní chování.

Dalším důležitým krokem je **psychologické vyšetření,** které zahrnuje použití standardizovaných testů k posouzení kognitivních funkcí, jazykových dovedností, sociální interakce a chování dítěte. Tyto testy poskytují objektivní a měřitelné údaje, které pomáhají při diagnostice (Thorová, 2016).

Specifické diagnostické nástroje, jako jsou ADOS-2 (Autism Diagnostic Observation Schedule, Second Edition) a ADI-R (The Autism Diagnostic Interview, Revised), jsou klíčové pro přesnou diagnostiku PAS. ADOS-2 je pozorovací škála, která poskytuje strukturované prostředí pro diagnostiku u dětí i dospělých, zatímco ADI-R je strukturovaný rozhovor s rodiči o raném vývoji a současném stavu dítěte (Autismport – Diagnostické testy, 2024).

Existuje několik testů, které se používají k diagnostice autismu, a ty se liší v závislosti na věku osoby a specifických oblastech, které je třeba posoudit.

1. Kdo stanoví diagnózu?

Konečný verdikt a diagnóza PAS jsou obvykle stanoveny na základě kolektivní práce odborníků, jako jsou kliničtí psychologové, psychiatři, neurologové a specialisté na neurovývojové poruchy. Týmový přístup umožňuje komplexní zhodnocení a zajišťuje, že konečné rozhodnutí je dobře podloženo různými perspektivami. (Thorová, 2016)

4. Jaké jsou příčiny vzniku autismu?

Vrozená vývojová vada je přítomna při narození, ale nemusí se ihned projevovat, způsobují ji genetické a/nebo environmentální faktory. Poruchy autistického spektra (PAS) mají silný genetický podklad, s odhadovaným podílem genetických faktorů nad 60 %. Genetické vyšetření má klíčový význam pro rodiny s PAS, identifikuje syndromy a genetické defekty, poskytuje genetické poradenství pro další plánování. Nesmíme však zapomínat, že: genetické testování nepotvrzuje ani nevylučuje PAS, negativní výsledky nevylučují genetický podklad, testování musí být individuální a spolupráce s klinickým genetikem je naprosto klíčová. Diagnóza a léčba autismu vyžaduje multidisciplinární přístup a genetické vyšetření může pomoci lépe porozumět etiologii autismu a poskytnout rodinám užitečné informace pro budoucnost (Poruchy autistického spektra pohledem genetiky, 2021).

Výchova a vzdělání osob s autismem v MŠ

V České republice se vzdělávání dětí s poruchami autistického spektra (PAS) řídí školským zákonem č. 561/2004 Sb. a konkrétně §16, vyhláškou 27/2016. Dříve měly děti s autismem omezené možnosti výchovy a školství, často závislé na finanční situaci rodiny (Šporclová, 2018). Dnes se vzdělávání těchto dětí často řeší termíny inkluze a integrace. Rozhodnutí o vhodné formě zařazení vyžaduje pečlivé zvážení, přičemž faktory jako schopnost navazovat osobní kontakt a minimální problémové chování hrají roli (Thorová, 2016).

Asistenti pedagoga hrají významnou roli při podpoře efektivní integrace a zefektivnění práce pedagogů. Důraz se kladu na nepřerušování činností dítěte, reakci na úspěchy a volný pohyb mezi jednotlivými činnostmi (Bazalová, 2011). Pedagogové často čelí nedostatečné přípravě v oblasti autismu a mnohdy mají omezené znalosti o správném přístupu k autistickým dětem (Průcha, Walterová, Mareš, 2009). Je důležité zlepšit spolupráci mezi lékaři a pedagogy a zvýšit povědomí veřejnosti o autismu a jeho správném zvládání.

Při práci s dětmi s PAS mohou být užitečné různé metody, jako je metoda přiměřenosti, postupných kroků, zpevňování, modelování, demonstrace, povzbuzování, ignorace a vytváření pravidel. Je důležité vybrat a aplikovat metodu v souladu s individuálními potřebami konkrétního dítěte (Adamus, 2016).

5. Terapie u osob s PAS

Existují různé terapeutické přístupy pro léčbu osob s poruchou autistického spektra (PAS). Mezi ně patří Aplikovaná behaviorální analýza (ABA), která se zaměřuje na změnu chování a zlepšení sociálních a komunikačních dovedností (Nováková & Černý, 2022). Handle přístup se pak zaměřuje na rozvoj sociálních, komunikačních a smyslových dovedností (Veselá a Dušková, 2021). Son-Rise přístup cílí na podporu motivace, sociálních a komunikačních dovedností (Horáková a Svobodová, 2023). Floortime přístup se zaměřuje na sociální a emoční interakci, regulaci emocí a her (Langová & Hrubá, 2024). Neuro-vývojová terapie (RMTi) se zaměřuje na podporu motorických dovedností, koordinace a smyslového vnímání (Kratochvílová a Procházková, 2020). Senzorická integrace (snoezelen) pak podporuje smyslové vnímání a celkovou pohodu klienta (Janků, 2018). Tyto přístupy poskytují různé metody a techniky, které se liší v podpoře klientů s PAS a jejich individuálních potřebách.

Hračka jako didaktická pomůcka

Jelínková a Netušil (2001) připomínají, že hra je pro děti intaktní i pro děti s postižením zásadním prvkem života. Hračka přestává být pouhým předmětem a stává se prostředkem, který nám umožňuje proniknout do světa dětí s PAS a porozumět jejich potřebám a specifickým způsobům učení.

6. Role hraček, jako didaktických pomůcek pro děti s PAS

Hračky pro děti s poruchami autistického spektra (PAS) mají klíčovou roli ve vývoji jejich dovedností a schopností. Podporují smyslové vnímání, včetně zrakového a sluchového. Zrakové vnímání podporují hračky s vizuálními prvky, zatímco sluchové vnímání podporují říkanky a pohádky. Hračky také podporují rozvoj řeči, komunikace a sociálních dovedností, což pomáhá dětem lépe porozumět a vyjadřovat své emoce. Kromě toho pomáhají rozvíjet matematické představy a prostorové vnímání. Celkově hračky představují důležitý prostředek pro rozvoj dětí s PAS v různých oblastech života. (Rezková, Kokešová Kleinová, 2012)

Hračky nejsou pouze prostředkem zábavy, ale **mají i terapeutický význam**. Pomáhají dětem lépe porozumět svému okolí, vyjadřovat své pocity a emoce a zlepšují jejich komunikační dovednosti. Metoda doll-play techniques je jedním z efektivních terapeutických přístupů, který využívá panenky nebo figurky k tomu, aby děti lépe porozuměly emocím a situacím a vyrovnaly se nimi (Valenta, Humpolíček, 2017).

7. Vztah mezi hračkami a terapeutickými cíli v terapii autismu

V kontextu vztahu mezi hračkami a terapeutickými cíli je klíčové vybírat pomůcky, které jsou pečlivě navrženy tak, aby podporovaly individuální potřeby každého jednotlivce, jako jsou komunikační pomůcky, například grafické symboly a komunikační tabule, a senzorické hračky a sociální hry. (Rezková, Kokešová Kleinová, 2012).

8. Výzvy a překážky při použití hraček v terapii dětí s PAS

Při terapii dětí s poruchami autistického spektra (PAS) se setkáváme s řadou výzev a překážek, jako je senzorická podniková deprivace, která může negativně ovlivnit účinnost terapeutických intervencí (Vítková, 2001). Nedostatek vnějších stimulů může omezit rozvoj motorických schémat, což má dopad na kognitivní vývoj dítěte (Piaget, 1969). Omezené pohybové schopnosti mohou ztížit adaptaci dítěte na okolní svět a rozvoj sociálních dovedností (Vítková, 2001). V kontextu terapie je důležité vybrat hračky a terapeutické pomůcky, které podporují senzorické vnímání a motorický vývoj dítěte (Vítková, 2001). Kromě toho je klíčové nalézt účinné terapeutické strategie přizpůsobené individuálním potřebám každého dítěte s PAS (Vítková, 2001). Celkově je multidisciplinární přístup a spolupráce s odborníky nezbytná pro efektivní terapii dětí s PAS (Vítková, 2001).

9. Výběr vhodných hraček pro děti s PAS

Výběr vhodných hraček pro děti s poruchami autistického spektra (PAS) je klíčový, aby reflektoval jejich specifické potřeby a vývojové charakteristiky (Jelínková in Jelínková,

Netušil, 2001). Hračky nejsou pouze zábavnými objekty, ale také podporují herní dovednosti, osobnostní rozvoj a sociální interakci. Je důležité zohlednit funkčnost, pedagogické a hygienické aspekty, motivaci dítěte a jeho individuální potřeby. Hračky mohou být i výukovými pomůckami, a proto je jejich výběr třeba přizpůsobit pedagogickým zásadám (Jelínková, 2001). Každé dítě s autismem je jedinečné, a proto je nezbytné vybírat hračky individuálně s ohledem na zdraví a osobní vývoj konkrétního dítěte. Některé děti preferují nehrací předměty, které napodobují chování dospělých a mají pedagogický a psychologický potenciál (Valenta, 2008). Mezi tyto předměty mohou patřit kuchyňské náčiní, letáky a podobně.

10. Nejčastěji využívané pomůcky u dětí s autismem

Pomůcky pro osoby s autismem hrají klíčovou roli při zlepšování kvality jejich života. Mezi nejčastěji používané pomůcky patří vizuální rozvrhy pro organizaci času a úkolů, objektové a sociální zápisky usnadňující komunikaci, a sluchové zesilovače či filtry pro snížení intenzity zvuků a zlepšení koncentrace (Vítková, 2001). Pomůcky jsou navrženy tak, aby podporovaly rozvoj specifických dovedností a komunikaci a zlepšovaly interakci s okolím (Jelínková in Jelínková, Netušil, 2001). Jsou klíčové pro orientaci v okolním světě a budování pozitivních vztahů s ostatními.

Čeští autoři zabývající se autismem

PhDr. Kateřina Thorová, Ph.D. – Klinická psycholožka, která se v České republice jako první specializovala na práci s dětmi s poruchami autistického spektra. Věnuje se přednáškové a supervizní činnosti ve zdravotnických, sociálních i vzdělávacích zařízeních.

PaedDr. Věra Čadilová – Absolventka Pedagogické fakulty UK v Praze. Vystudovala obor speciální pedagogika – vychovatelství. V oboru je zaměřením na autismus a působí jako pedagožka, mimo to o zkušenostech přednáší a publikuje.

Ing. Miroslava Jelínková, CSc. – Pedagožka, autorka a překladatelka publikací o autismu.

Mgr. Romana Straussová, Ph.D. – Je zakladatelkou a ředitelkou Centra Terapie Autismu a autorkou terapeutické metody O.T.A. Poradkyně rané péče, videotrenérka a logopedka v APLA.

Mgr. Roman Pešek – Psychoterapeut, autor odborných a populárních článků, první autor publikace „Kognitivně behaviorální terapie v praxi“. Prezentuje na konferencích v ČR i zahraničí na téma autismus, poradenství a psychoterapie.

a další,…

Bečvářová, Michaela. 29. 11.–30. 11. 2022. *Porucha autistického spektra.* [webinář].

Čeští vědci zabývající se autismem

Prof. Tomáš Paus – Věnuje se neurobiologii a studiu mozkových funkcí u dětí s autismem na Centre for Addiction and Mental Health v Torontu (CAMH) v Kanadě. Narodil se v České republice a své výzkumy a publikace přináší i do českého prostředí.

Prof. Petra Warisová – Výzkumnice na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Specializuje se na edukaci a terapii osob s poruchami autistického spektra.

Mgr. Lenka Hanzlíková – Věnuje se neuropsychologickému výzkumu a pedagogice osob s poruchami autistického spektra na Univerzitě Karlově v Praze.

Doc. RNDr. Roman Švaříček, Ph.D. – Psycholog a vědec působící na Katedře psychologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, jeho výzkum se týká diagnostiky a terapie osob s autismem.

MUDr. Stanislav Šimánek, Ph.D. – Lékař a vědec se zaměřením na neuropedagogiku a problematiku autismu na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy.

Bečvářová, Michaela. 29. 11.–30. 11. 2022. *Porucha autistického spektra.* [webinář].

Významní zahraniční autoři zabývající se autismem

Tony Attwood (Austrálie) – Klinický psycholog a odborník na Aspergerův syndrom, je autorem knih jako „Aspergerův syndrom: Praktický průvodce pro učitele“.

Temple Grandin (USA) – Americká autistka, profesorka a autorka, jejíž knihy „Thinking in Pictures“ a „The Autistic Brain“ jsou mezinárodně uznávány.

Simon Baron-Cohen (Velká Británie) – Britský psycholog a vědec, který se zabývá neurovědou a genetikou autismu. Napsal například „The Essential Difference“ a „Mindblindness: An Essay on Autism and Theory of Mind“.

Steve Silberman (USA) – Americký novinář a spisovatel, je autorem knihy „NeuroTribes: The Legacy of Autism and the Future of Neurodiversity“, která získala Pulitzerovu cenu.

John Elder Robison (USA) – Americký spisovatel a aktivista s Aspergerovým syndromem, je autorem knihy „Look Me in the Eye: My Life with Asperger's“.

Donna Williams (Austrálie) – Australská autorka a umělkyně s autismem, napsala knihy jako „Nobody Nowhere“ a „Somebody Somewhere“.

Naoki Higashida (Japonsko) – Japonský autor, který je autorem knihy „The Reason I Jump: The Inner Voice of a Thirteen-Year-Old Boy with Autism“.

Daniel Tammet (Velká Británie) – Britský spisovatel a matematický génius s Aspergerovým syndromem, je autorem knihy „Born on a Blue Day: Inside the Extraordinary Mind of an Autistic Savant“.

Bečvářová, Michaela. 29. 11.–30. 11. 2022. *Porucha autistického spektra.* [webinář].

Jak pracovat s dětmi s PAS?

Pokud je dítě zařazeno do běžné třídy mateřské školy, je nutné, aby učitelka upravila organizační formu, způsob a vzdělávací obsah práce podle potřeb dítěte s poruchou autistického spektra. Samotná práce s dětmi s poruchou autistického spektra je komplexní a vyžaduje individuální a speciální přístup k potřebám každého jednotlivého dítěte. Je důležité porozumět jejich specifickým potřebám, silným stránkám a omezením, a to všechno za účelem podpory jejich optimálního rozvoje.

Klíčovým prvkem při práci s dětmi s PAS je spolupráce. Spolupracujte s rodiči, kteří mají hluboké poznání o svém dítěti, a s dalšími odborníky včetně školních psychologů a terapeutů. Získáte tak komplexní obrázek o dítěti, což umožní lépe pochopit jeho individuální potřeby a zvolit efektivní strategie (Hradilková, 2018).

Vytvoření strukturovaného prostředí je dalším klíčovým prvkem úspěšné práce. Děti s PAS často preferují jasné a předvídatelné rutiny, což jim pomáhá cítit se bezpečně a lépe se orientovat ve svém prostředí. Dodržování pravidelných postupů a vytváření strukturovaných aktivit může významně zvýšit jejich pohodu a zapojení (Tuckermann, 2014).

Jednou z významných oblastí práce s dětmi s PAS je respektování jejich potřeby jednotlivých prostorů a pauz. Tyto děti mohou potřebovat čas na odpočinek a regeneraci, a proto je důležité poskytnout jim vymezený prostor pro samotu a respektovat jejich potřebu relaxace (Tuckermann, 2014).

Podpora sociální interakce je dalším důležitým aspektem práce s dětmi s PAS. Mnoho z nich může mít potíže s navazováním a udržováním sociálních vztahů. Podporujte jejich zapojení do skupinových činností a učte je základní sociální dovednosti, jako je oční kontakt, sdílení, vyjádření emocí a respektování hranic druhých (Hradilková, 2018).

Využijte jejich zájmy a motivace jako nástroj pro učení. Děti s PAS často mají specifické zájmy a nadšení pro určité téma. Propojte učební obsah s jejich oblíbenými tématy, což je motivuje a usnadní jejich zapojení do učebního procesu. V práci s dětmi s PAS je důležité být trpělivý, pozitivní a ocenit jejich úsilí, nejen dosažené výsledky. Učení může u těchto dětí trvat déle a mohou se objevit různé výzvy, ale prostřednictvím podpory a povzbuzení mohou dosahovat významného pokroku (Newman, 2004).

Spolupráce s rodinou je rovněž nezbytná. Pravidelná komunikace s rodiči umožní sdílet pokroky, strategie a koordinovat péči a podporu, nejen ve škole, ale i doma. Pokud narazíte na složitější problémy nebo situace, vyhledejte odbornou podporu od specialistů v oblasti autismu. Tito odborníci mohou poskytnout další rady a doporučení pro efektivní práci s dětmi s PAS a pomoci překonat případné výzvy (Hradilková, 2018, s. 90-92).

Celkově je klíčem k úspěšné práci s dětmi s PAS respekt, porozumění a individuální přístup, který podporuje jejich osobní rozvoj a úspěch ve vzdělávání a každodenním životě.

Desatero metodických postupů

1. Používejte stručnější věty, gesta a konkrétní předměty pro lepší komunikaci.
2. Opakujte instrukce individuálně, pokud dítě nerozumí.
3. Spojujte nové informace, s již naučenými poznatky.
4. Pomáhejte dítěti hledat logické souvislosti.
5. Zadejte úkoly přiměřené schopnostem dítěte.
6. Formulujte krátké a přesné pokyny, případně použijte vizuální podporu.
7. Dejte dítěti dostatek času na odpověď, respektujte výraznější prodlevy.
8. Upravte pracovní listy s pouze podstatnými informacemi.
9. Využívejte vizuální podporu pro rozvoj dovedností na pracovní ploše.
10. Poskytněte dítěti krátkou relaxační přestávku nebo zakomponujte relaxaci do průběhu aktivity.

(NPI. Specifika práce s dětmi s autismem–specifika vzdělávání)

Uvedené metodické postupy není třeba aplikovat plošně u všech dětí s PAS. Nezapomínejme na skutečnost, že ačkoliv se jedná o děti se stejnou diagnózou, je nutné vždy individuálně posoudit míru uplatňování podpůrných opatření v souvislosti s výskytem jednotlivých symptomů a intenzitou jejich projevů.

Před všemi aktivitami nezapomeňte na strukturovaný přístup. Poskytněte dětem jasný začátek a konec činnosti, můžete použít vizuální pomůcky nebo časovače, aby věděly, kdy činnost začíná a končí.

Jak komunikovat s dětmi s PAS?

Komunikace s dětmi s poruchou autistického spektra (PAS) by měla být jednoduchá a vizuálně podporovaná. Používání konkrétních a srozumitelných instrukcí, doplněných vizuálními podklady, jako jsou obrázky nebo nálepky, usnadňuje porozumění a zvyšuje jejich schopnost zapojit se do činností. Vizuální podpora má klíčový význam, protože pomáhá dětem lépe si vizualizovat, co se od nich očekává, a snižuje stres z verbální komunikace, která může být pro ně obtížná. To vede k větší jasnosti a srozumitelnosti pokynů, a tím k větší spokojenosti a účinnosti komunikace pro obě strany.

Při práci s dětmi s PAS je důležité respektovat jejich individuální způsob komunikace. Nevyžadujte nebo neznepokojujte se zrakovým kontaktem, protože pro ně může být nepříjemný. Buďte ohleduplní a neodsuzujte je za jejich komunikační styl. Udržujte přiměřenou vzdálenost a vyvarujte se spoléhání na neverbální komunikaci, protože pro ně může být matoucí. Snažte se vyjadřovat jasně a jednoznačně, aby porozuměli vašim pokynům a komunikaci.

Dále, nebuďte nadřazení, ale buďte nápomocní a ohleduplní. Moderujte konverzaci jemně a respektujte odlišný způsob jejich myšlení. Dbejte na jejich komunikační styl a reagujte na něj vhodným způsobem. Získávejte zpětnou vazbu od dětí i jejich rodičů, aby se komunikace co nejlépe přizpůsobila jejich potřebám a komfortu. Celkově je klíčem k efektivní komunikaci s dětmi s PAS respekt, tolerance a citlivý přístup k jejich individuálním potřebám.

(NPI. Specifika práce s dětmi s autismem–specifika vzdělávání)

1) DIDAKTICKÉ POMŮCKY

1) Vkládací barevné kroužky

Příprava:

Didaktická pomůcka pro rozvoj předmatematických dovedností (barevné kroužky, počet – puntíky, číslice)

Zaměření aktivity:

- Rozvoj zrakového vnímání.
- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj předmatematických představ.
- Rozvoj koncentrace, trpělivosti a soustředění.

Popis aktivity:

Seznámíme dítě s pomůckou. Postupně dítěti ukážeme, co s danou pomůckou může dělat.

1) VKLÁDÁNÍ KROUŽKŮ – Učíme se dát barevný kroužek na kolík. Sledujeme, jak množství kroužků přibývá. Během vkládání kroužků říkáme číselnou řadu. Postupně si množství kroužků na tyči spojíme s řečeným číslem.

2) ČÍSELNÁ ŘADA – Řečené číslo si spojíme s psanou podobou. Skládáme číselnou řadu od 1–10.

3) PROPOJENÍ, OVĚŘENÍ – Když jsme se naučili, jak jdou čísla v číselné řadě po sobě, učíme se spojit si číslici s počtem kroužků. Kroužky můžeme postupně vkládat na kolík v počtu od 1 do 10. Nebo vyndáme dřevěné čtverečky s číslicemi zvlášť. Na stůl položíme číslici př. 5, dítě k číslu dá 5 barevných kroužků.

4) PUNTÍKY – Na druhém řádku jsou čtverečky s puntíky v pěti barvách. Kombinace barev puntíků má odpovídat barvě kroužků.

2) Kostky

Příprava:

Didaktická pomůcka pro rozvoj předmatematických dovedností (různě veliké kostky

Zaměření aktivity:

- Rozvoj jemné motoriky a koordinace ruka – oko.
- Rozvoj prostorového myšlení, vnímání 3D prostoru.
- Rozvoj předmatematických představ – velikost, počítání.
- Rozvoj řečových schopností – pojmy (malý, větší, největší, velký, menší, nejmenší)
- Rozvoj koncentrace, trpělivosti a soustředění. Rozvoj kognitivních dovedností – paměť, pozornost, řešení problémů.

Popis aktivity:

Seznámíme dítě s pomůckou. Postupně dítěti ukážeme, co s danou pomůckou může dělat.

1) SKLÁDÁNÍ VĚŽE – Skládáme kostky na sebe a snažíme se postavit co největší věž.
2) BAREVNÉ TŘÍDĚNÍ – Třídíme kostky, dle různých barev.
3) STAVBY A TVARY – Stavíme stavby z kostek, dle své fantazie.
4) MATEMATICKÉ OPERACE – Sčítáme, odčítáme, řešíme jednoduché matematické úlohy.
5) VYTVÁŘENÍ OBRÁZKŮ – Skládáme z kostek obrázek, dle předlohy.
6) MATEMATICKÉ PUZZLE – Dáváme kostky do určitého uspořádání dle vzoru.
7) EXPERIMENTY S ROVNOVÁHOU – Stavíme různé konstrukce a testujeme, která konfigurace vydrží nejdéle, aniž by se zřítila.

3) Strukturované listy aktivity s mřížkou

Příprava:

Didaktická pomůcka pro rozvoj logického myšlení mřížka, víčka

Zaměření aktivity:

- Rozvoj logického myšlení – rozpoznávání vzorců opakování.
- Rozvoj abstraktního myšlení.
- Rozvoj numerických dovedností.
- Rozvoj deduktivního a induktivního myšlení
- Rozvoj kritického myšlení.

Popis aktivity:

Seznámíme dítě s pomůckou. Postupně dítěti ukážeme, co s danou pomůckou může dělat.

1) JEDNODUCHÉ PUZZLE – Rozdělte obrázek na kostky a nechte děti skládat puzzle s obrázkem.
2) SUDOKU S OBRÁZKY – Děti skládají obrázky s rozmanitými symboly do logické mřížky 3 x 3 vyplňují prázdná políčka tak, aby každý symbol byl v řádku, sloupci a bloku pouze jednou.
3) SUDOKU S BAREVNÝMI VÍČKY – V Sudoku s barevnými víčky děti vyplňují mřížku barvami nebo barevnými vzory tak, aby každá barva byla v každém řádku, sloupci a regionu pouze jednou. Logické myšlení a vytrvalost jsou klíčem k úspěšnému vyplnění herní plochy.

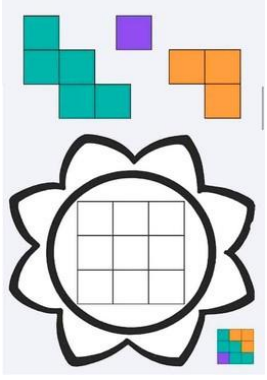

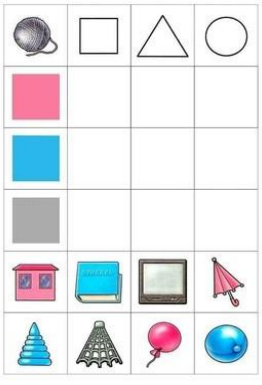

4)Logické řady

Příprava:

- Didaktická pomůcka pro rozvoj logického myšlení (kuličková skládačka s tabulkou, didaktická hra)

Zaměření aktivity:

- Rozvoj pozornosti.
- Propojení si pojmu s barvou.
- Soustředěné vyhledávání dané barvy (Učitelka ukáže, dítě vyhledá stejnou barvu).

Popis aktivity:

1) BAREVNÉ ŘADY – Použijte kostky různých barev a nechte děti skládat řady kostek podle barvy. Pomozte jim rozpoznat vzory a třídit kostky podle podobných barev.

2) VZOROVÉ ŘADY – Vytvořte vzorové řady, kde děti musí identifikovat pravidlo, podle kterého jsou kostky uspořádány. Například: žlutá, modrá, zelená, žlutá, modrá, zelená.

3) ČÍSELNÉ ŘADY – Vytvořte jednoduché číselné řady s malými čísly, které mají jasný aritmetický nebo geometrický vzor. Například: 2, 4, 6, 8, ... (s přírůstkem o 2).

4) TVAROVÉ ŘADY – Použijte kostky různých tvarů, jako jsou čtverce, kruhy, trojúhelníky, a nechte děti skládat řady podle pořadí tvarů.

5) Plošné skládání barevných tvarů na předlohu

..

Příprava:

- Didaktická pomůcka pro rozvoj předmatematických dovedností (papír s předlohou, barevné tvary)

Zaměření aktivity:

- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj logického myšlení.
- Rozvoj slovní zásoby – barvy, tvary.
- Rozvoj prostorové orientace.
- Rozvoj kognitivních schopností – rozvoj koncentrace, pozornosti, paměti.

Popis aktivity:

Děti skládají barevné tvarové dílky na předlohu, tvoří vzory a obrázky podle kontur a rozvíjejí jemnou motoriku a kreativitu.

6) Vkládačky (vkládání dle tvaru, zvířata, číslice)

Příprava:

- Didaktická pomůcka pro rozvoj předmatematických dovedností (vkládací didaktické hry)

Zaměření aktivity:

- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj logického myšlení.
- Rozvoj řečových schopností: (př.: vkládačka zvířat – napodobujeme zvuky zvířat.)
- Rozvoj prostorového myšlení.
- Rozvoj kognitivních schopností – rozvoj koncentrace, pozornosti a paměti.
- Rozvoj vytrvalosti a trpělivosti.

Popis aktivity:

Vkládání tvarů je činnost, kdy děti mají za úkol umisťovat různé tvarové dílky do odpovídajících prostorů nebo kontur na předloze. Děti mohou skládat jednotlivé dílky do celků, tvořit vzory a obrázky, nebo navrhovat vlastní tvary a kompozice. Tímto způsobem si děti mohou hravě rozvíjet své dovednosti a učit se novým věcem.

7) Třídění předmětů (kuličky, víčka...) dle barev

..

Příprava:

- zásobník na třídění, chlupaté barevné kuličky, pinzeta

Zaměření aktivity:

- Rozvoj kognitivních dovedností a logického myšlení – Děti se učí rozlišovat podobné a odlišné vlastnosti předmětů a třídit je podle určených kritérií.
- Rozvoj pozornosti.
- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj řečových schopností a dovedností.

Popis aktivity:

Děti třídí různé předměty nebo objekty podle jejich společných vlastností nebo kategorií, například podle barvy, tvaru, velikosti nebo funkce. Tímto způsobem se učí rozlišovat a seskupovat předměty na základě podobnosti a rozvíjejí své kognitivní a motorické dovednosti.

8) Puzzle

Příprava:

•Didaktická pomůcka pro rozvoj předmatematických dovedností (puzzle)

Zaměření aktivity:

- Rozvoj koordinace ruka – oko.
- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj prostorové orientace.
- Rozvoj trpělivosti a vytrvalosti.

Popis aktivity:

Děti spojují jednotlivé dílky dohromady, aby vytvořily celý obrázek. Děti si užívají výzvu a radost z dokončení obrázku, což posiluje jejich sebevědomí a pocit úspěchu.

1. Dřevěná puzzle s velkými dílky: Pro nejmenší děti jsou vhodná puzzle s velkými a snadno manipulovatelnými dřevěnými dílky. Tato puzzle mají obvykle menší počet dílků a jednoduché motivy.
2. Příběhová puzzle: Příběhová puzzle mají motivy známých pohádek nebo oblíbených postaviček z pohádek a animovaných filmů, což přiláká dětskou pozornost a zvýší zábavu při skládání.
3. Puzzle s velkými obrázky: Puzzle s velkými obrázky mají obvykle méně dílků a větší dílky, což je vhodné pro mladší děti a začátečníky.
4. Dvoustranné puzzle: Puzzle s obrázky na obou stranách dílků mohou poskytnout dvojnásobnou zábavu a výzvu, když děti skládají oba obrázky.
5. Edukační puzzle: Existují také puzzle, která kromě zábavy nabízejí i vzdělávací prvky, jako jsou naučné obrázky či názvy předmětů na dílcích. Pro děti jsou vhodná puzzle, která jsou přizpůsobená jejich věku a dovednostem. Zde je několik typů puzzle, které jsou ideální pro děti: 1. 2. 3. 4. 5.

Je důležité vybrat puzzle, která odpovídají věku, dovednostem a zájmu dítěte.

9) Dřevěné tyčky (skládání dle velikosti)

Příprava:

- Didaktická pomůcka pro rozvoj předmatematických dovedností
  dřevěné tyče

Zaměření aktivity:

- Rozvoj matematických dovedností – vnímání velikosti (Děti si osvojují pojmy jako krátký, kratší, nejkratší, dlouhý, delší, nejdelší).
- Rozvoj logického myšlení.
- Rozvoj prostorového vnímání.
- Rozvoj koncentrace a pozornosti.

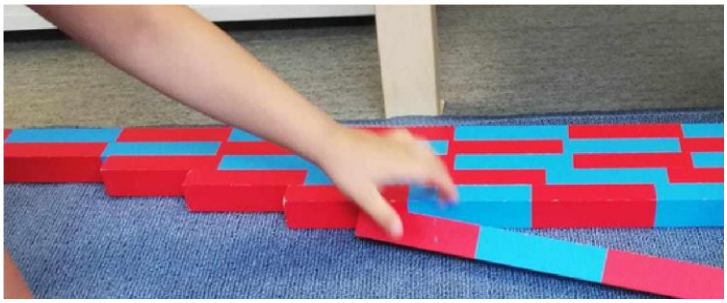

Popis aktivity:

Děti se učí srovnávat délky dřevěných tyčí a uspořádávat je od nejmenších po největší nebo naopak. Tato činnost podporuje jejich jemnou motoriku a vizuální vnímání, a také rozvíjí kognitivní dovednosti, jako je logické myšlení a řazení. Skládání dřevěných tyčí podle velikostí je zábavná a praktická aktivita, která poskytuje dětem příležitost naučit se základní matematické a prostorové koncepty.

Další možnosti práce s pomůckou:

1. Děti přiřazují kartičky s číslicemi nebo znaky k odpovídajícím tyčím, což podporuje logické myšlení a rozpoznávání vzorů.
2. Porovnávání délky tyčí (která je delší a která kratší) a používání znamének < a > pro procvičování prostorového vnímání.
3. Děti se učí rozlišovat lichá a sudá čísla na tyčích, což je jednoduchá varianta práce s číselnými hodnotami.
4. Trénink paměti probíhá, když děti hádají, která tyč chybí po odebrání některých dílků.
5. Skládání tyčí do různých obrazců nebo vzorů podporuje kreativitu a prostorové myšlení.

10) Půlené obrázky

Příprava:

- Obrázky k tématu rozstříhané na polovinu.

Zaměření aktivity:

- Rozvoj pozornosti – vnímání detailů. Děti se učí vnímat drobné rozdíly v obrázcích a hledat odpovídající části, které se mají spojit.
- Rozvoj prostorového vnímání.
- Rozvoj logického myšlení.
- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj koncentrace a trpělivosti.

Popis aktivity:

Skládání půlených obrázků je kreativní a zábavná aktivita pro děti. Obrázky mohou být různých typů, například zvířata, rostliny, dopravní prostředky, postavy z pohádek nebo jednoduché geometrické tvary. Děti mají za úkol spojit dvě části obrázku dohromady a vytvořit tak celý obrázek. Tímto způsobem cvičí své jemné motorické dovednosti a logické myšlení, a přitom trénují koncentraci a trpělivost. Celkově se při této činnosti v dětech rozvíjí i schopnost vnímat detaily a hledat správnou kombinaci obrázkových částí.

2) RELAXAČNÍ POMŮCKYDIDAKTICKÉ POMŮCKY

1) Kinetický písek

Příprava:

- Vhodná nádoba – plastový box, nebo větší miska
- Kinetický písek
- Pomůcky pro hru s pískem – bábovičky, lopatky, hrabičky, kelímky, odměrky, aj.
- Klidné prostředí – upravené dle potřeb konkrétního dítěte

Zaměření aktivity:

- Hmatová a zraková stimulace.
- Rozvoj řečových schopností a dovedností.
- Rozvoj jemné a hrubé motoriky.
- Relaxace, uvolnění.
- Rozvoj fantazie, sebevyjádření.
- Podpora soustředění.

Popis aktivity:

Seznámení se s kinetickým pískem Dítě pohodlně usadíme k nádobě s kinetickým pískem. Postupně dítě s pískem seznamujeme. Je vhodné nejprve dítěti názorně ukázat, co vše s kinetickým pískem může dělat.

Aktivity pro zklidnění dítěte:

1) Písek mačkáme. Uvolňujeme z těla napětí a alespoň na chvíli přerušíme stereotypní pohyby.
2) Písek přesíváme z jedné nádoby do druhé. Uvolňujeme zápěstí.
3) Nabíráme písek odměrkou do kelímku. Trénujeme úchop.
4) Z písku stavíme hrad. Podporujeme rozvoj fantazie u dítěte.
5) Děláme z písku bábovičky.
6) Zahrabeme ruku do písku. Vnímáme klid a tíhu.

Když je dítě uvolněné a klidné provádíme logopedická cvičení. Logopedická cvičení jsou přizpůsobena potřebám dítěte.

Logopedické cvičení:

- Trénujeme měkčení (dě, tě, ně).
- Rozvíjíme slovní zásobu.
- Dále trénujeme samohlásky (Á, É, Í, ÚÍ, ÚÁ).
- Rty – vibrace „brm, brm“.
- Mašinka – ŠŠŠ.

2) Plastelína

Příprava:

- plastelína, podložka s nakresleným vzorem (př.: lidská postava)

Zaměření aktivity:

- Rozvoj experimentování a učení se o materiálu.
- Rozvoj koncentrace a trpělivosti.
- Rozvoj kreativity a fantazie.
- Rozvoj jemné motoriky – uvolnění napětí v těle.

Popis aktivity:

Připravte plastelínu: Rozdělte plastelínu na menší kousky a předložte dětem různé barvy.

1. Modelování postaviček, dle šablon.
2. Vytváření jednoduchých písmen a čísel.
3. Tvorba základních geometrických tvarů.
4. Společné tvorby scén a příběhů propojené s učením barev.

Uklízení a zachování plastelíny: Po skončení hry uklidněte společně plastelínu do uzavíratelné nádoby, aby zůstala vláčná a mohla být znovu použita.

3) Navlékání korálků

Příprava:

- korálky, šňůrka

Zaměření aktivity:

- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj koncentrace a trpělivosti.
- Rozvoj zrakového vnímání – barevná a tvarová diskriminace.
- Rozvoj kreativity a fantazie.
- Rozvoj matematických dovedností.

Popis aktivity:

Aktivita navlékání korálků je zábavná učební činnost pro děti, která podporuje rozvoj jejich jemné motoriky a kreativity. Dětem jsou poskytnuty korálky různých tvarů a barev a nit nebo šňůra, na kterou mají za úkol korálky navlékat. Během této činnosti děti procvičují svou schopnost soustředit se, koordinovat pohyby prstů a zlepšovat jemnou motoriku. Navlékáním korálků si mohou děti tvořit vlastní vzory a kombinace, což podporuje jejich kreativitu a fantazii. Tato aktivita také rozvíjí jejich schopnost rozlišovat barvy a tvary. Navlékání korálků může být prováděno individuálně nebo ve skupině, což podporuje spolupráci a komunikaci mezi dětmi. Celkově je tato činnost zábavným způsobem, jak podporovat celkový rozvoj dětí a posilovat různé dovednosti, které jsou důležité pro jejich další učení a životní dovednosti.

4) Mouka

Příprava:

- vhodná nádoba, mouka, štětec, pracovní list (př.: stopy zvířat)

Zaměření aktivity:

- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj kreativity a fantazie, – experimentování, výtvarný projev.
- Rozvoj hmatového vnímání – vnímání textury.

Popis aktivity:

Připravte prostředí: Zajistěte klidné a bezpečné místo bez rušivých vlivů, aby se děti mohly lépe soustředit na činnost.

1. Podpora komunikace: Umožněte dětem vyjádřit své přání a preference, například výběrem barev nebo pomůcek, které chtějí použít.
2. Strukturovaný přístup: Poskytněte dětem jasný začátek a konec činnosti, můžete použít vizuální pomůcky nebo časovače, aby věděly, kdy činnost začíná a končí.
3. Snížení senzorických podnětů: Některé děti s PAS mohou být citlivé na textury nebo dotyky. Pokud toto platí i pro vaše dítě, zkuste nabídnout různé možnosti použití prstů nebo nástrojů.
4. Podpora samočinnosti: Podporujte děti, aby si samy vybraly, co chtějí kreslit a jakými způsoby. Důležité je respektovat jejich individuální preference.
5. Postupné zavádění nových prvků: Pokud dítě reaguje pozitivně na činnost, můžete postupně zavádět nové prvky, jako jsou nové tvary nebo vzory, pracovní listy (hledání stop zvířat). Připravte prostředí: Zajistěte

klidné a bezpečné místo bez rušivých vlivů, aby se děti mohly lépe soustředit na činnost.

Kreslení do mouky pro děti s PAS může být přínosné, protože jim poskytuje prostor pro kreativitu, zlepšuje jemnou motoriku a vnímání textury. Důležité je respektovat individuální potřeby dítěte a vytvořit pro něj bezpečné a podpůrné prostředí pro tuto zábavnou aktivitu.

5) Dešťová hůl

Příprava:

- dešťová hůl

Zaměření aktivity:

- Rozvoj jemné motoriky a koordinace.
- Rozvoj sluchového vnímání.
- Rozvoj kreativity a hudebního projevu.

Popis aktivity:

1. Bubnování: Děti mohou bubnovat s dešťovou hůlkou na různé povrchy, jako je zem, stůl nebo stěna. Můžete s nimi zahrát jednoduché rytmické vzory a povzbuzovat je, aby vytvořily své vlastní rytmy.
2. Tleskání a broukání: Děti mohou použít dešťovou hůlku k broukání nebo tleskání na ruce nebo nohy. Můžete je vést v různých rytmech a tempu.
3. Tanec s dešťovou hůlkou: Děti si mohou zahrát na hudebníky a tancovat s dešťovou hůlkou. Můžete hrát hudbu a povzbuzovat je, aby se pohybovaly a tvořily různé taneční kroky s hůlkou.
4. Hra na vodní hudební nástroj: Pokud je možnost hrát s dešťovou hůlkou ve vodě, děti mohou vytvářet zvukové efekty a hudbu bubnováním hůlkou na hladinu vody.
5. Hudební souboj: Děti mohou hrát na dešťovou hůlku jako na hudební nástroj a zahrát si hudební souboj s dospělým nebo s ostatními dětmi. Můžete se střídat v hraní různých rytmů a melodií.

Rytmické hry s dešťovou hůlkou mohou pomoci dětem s PAS zlepšit jejich senzorickou integraci, motoriku a rytmické schopnosti. Je důležité vytvořit prostředí, kde se děti mohou svobodně vyjádřit a podporovat je v jejich úsilí.

6) Antistresový míček

Příprava:

- antistresový míček

Zaměření aktivity:

- Rozvoj seberegulace a zvládání emocí.
- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj senzorické integrace.
- Rozvoj koncentrace.
- Rozvoj emoční inteligence – zvládání úzkosti.

Popis aktivity:

Hra s antistresovým míčkem může pomoci dětem s PAS naučit se uklidnit a zvládat stresové situace. Stisknutím a manipulací s míčkem mohou uvolnit napětí a zklidnit své emoce.

1. Přehazování a chytání: Děti házejí míček z ruky do ruky, trénují koordinaci a střídání rukou.
2. Cvičení stiskem: Děti procvičují sílu prstů tím, že mačkají a tvarují antistresový míček.
3. Střídání rukou: Děti střídají ruce při manipulaci s míčkem, což podporuje koordinaci a zvládání jemné motoriky.
4. Hledání ukrytého předmětu: Děti vyhledávají malý předmět ukrytý v míčku dotekem.
5. Tanec s antistresovým míčkem: Děti tancují a pohybují se s míčkem, což posiluje rytmické schopnosti a přináší zábavu.

7) Autíčko Finger car

Příprava:

- autíčko Finger car, cesta na podložce

Zaměření aktivity:

- Rozvoj jemné motoriky a grafomotoriky.
- Rozvoj senzorické integrace.
- Rozvoj kreativity.
- Rozvoj koncentrace a pozornosti.

Popis aktivity:

1) ZÁVODY – uspořádejte soutěž, kdo nejrychleji projede autíčkem nějakou trať. Máte-li jich více, můžete vyrazit ve stejnou chvíli a zjistit, kdo bude první.
2) TVOŘIVÉ JEŽDĚNÍ – vložte do autíčka pastelku/tužku/voskovku a jezděte. Výsledkem bude umělecký obraz na papíře.

8) Squish hračky

Příprava:

- squish hračka

Zaměření aktivity:

Squish hračka, která je vyrobená z měkkého a pružného materiálu, poskytuje několik možností rozvoje:

- Rozvoj hmatového vnímání.
- Rozvoj emoční inteligence – redukce stresu a úzkosti.
- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj koncentrace a pozornosti.

Popis aktivity:

1. Stlačování a mačkání: Děti si mohou užívat stlačování a mačkání hračky, což je zábavný způsob, jak uvolnit stres a napětí.
2. Tvarování a modelování: Hračku lze tvarovat do různých forem a tvarů, což podněcuje kreativitu a fantazii dětí.
3. Hry na schopnosti: Děti mohou trénovat své jemné motorické dovednosti a senzorickou integraci manipulací s hračkou.
4. Společné hraní: Squish hračku mohou sdílet s ostatními dětmi a vytvářet společné hry a scénky.
5. Relaxace a zklidnění: Manipulace s hračkou může působit uklidňujícím způsobem, což je zvláště užitečné pro děti potřebující zklidnění.

Tyto zábavné aktivity se squish hračkou děti nejen baví, ale také podporují jejich vývoj a poskytují příjemné a relaxační zážitky.

9) Senzory válce

Příprava:

- senzory válce

Zaměření aktivity:

- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj senzorické integrace = schopnost integrovat a zpracovávat různé senzorické informace, jako jsou dotek, tlak a textury. To pomáhá zlepšit jejich vnímání a koordinaci těla.
- Zlepšení vnímání těla.
- Uklidnění a relaxace.

Popis aktivity:

1. Příprava senzorických válců: Připravte různé senzorické válce s různými texturami a povrchy, například hladké, hrbolaté, měkké, drsné, gumové, dřevěné apod.
2. Prozkoumávání a manipulace: Nechte děti hravě prozkoumávat senzorické válce a manipulovat s nimi. Děti mohou válce mačkat, stlačovat, hladit, otáčet nebo přenášet z ruky do ruky.
3. Hry a aktivity: Vymyslete různé hry a aktivity s senzorickými válci, například házení válci do cíle, skládání z různých kombinací, řazení podle textur nebo tvarů.
4. Terapeutické cvičení: Senzorické válce mohou být také součástí terapeutických cvičení, která podporují jemnou motoriku a senzorickou integraci u dětí s různými potřebami.
5. Relaxace a seberegulace: Dětem můžete dovolit používat senzorické válce jako prostředek pro relaxaci a uklidnění. Manipulace s nimi může pomáhat uvolňovat stres a zlepšovat pozornost.

6. Kreativní tvorba: Podněcujte děti k tvorbě různých tvarů a vzorů se senzorickými válci. Můžete je povzbuzovat k vytváření jednoduchých obrazců nebo abstraktních tvarů.
7. Tvorba vlastních válců: Dejte dětem možnost vytvořit si své vlastní senzorické válce, například z různých materiálů nebo obalů.
8. Kombinujte práci se senzorickými válci s dalšími pomůckami, jako jsou antistresové míčky, squish hračky nebo Finger car, pro rozmanité a zábavné aktivity pro děti s různými potřebami.

10) Pop It

Příprava:

- Pop It

Zaměření aktivity:

Pop It je hračka ve tvaru plochého plastového disku s bublinkami na jedné straně. Bublinky lze stlačovat a vytvářet charakteristický zvuk „pops“.

- Rozvoj pozornosti a koncentrace.
- Rozvoj jemné motoriky.
- Rozvoj emoční inteligence – redukce stresu a úzkosti.

Popis aktivity:

1) SEZNÁMENÍ SE S POP IT HRAČKOU: Nechte děti objevovat různé textury a tvarové varianty hračky Pop It, což podporuje senzorický vjem a manipulaci s hračkou.
2) RELAXACE S POP IT: Využijte Pop It hračku jako prostředek pro uvolnění stresu a zlepšení seberegulace u dětí s PAS.
3) POP IT PRO ROZVOJ SOCIÁLNÍ INTERAKCE: Podpořte interakci mezi dětmi, kdy si společně hrají s Pop It hračkami a sdílí své zážitky.

Seznam literatury

Články:

HORÁKOVÁ, Lenka a Martina SVOBODOVÁ. Implementace kombinované ABA a Floortime terapie v rodinách s dětmi s PAS. *Pedagogika*. 2023, roč. 73, č. 1, s. 56–72.

KRATOCHVÍLOVÁ, Jana a Zuzana PROCHÁZKOVÁ. Efektivita kombinované neuro-vývojové terapie a senzomotorické integrace u dětí s PAS s motorickými obtížemi. *Rehabilitace a fyzikální lázeňství*. 2020, roč. 58, č. 2, s. 78–85.

LANGOVÁ, Eva a Radka HRUBÁ. Implementace kombinovaného Handle přístupu a Son-Rise terapie v autistických centrech. *Sociální práce / Sociálna práca*. 2024, roč. 22, č. 2, s. 104–120.

VESELÁ, Alena a Kateřina DUŠKOVÁ. Vliv kombinace Handle přístupu a Son-Rise terapie na rozvoj sociálních a komunikačních dovedností u dětí s PAS. *Speciální pedagogika*. 2021, roč. 31, č. 4, s. 24–37.

Knihy:

ADAMUS, Petr. *Strategie uplatňované v edukaci žáků s poruchami autistického spektra.* Ostrava: Montanex, 2016. ISBN 978-80-7225-436-1.

BAZALOVÁ, Barbora. *Poruchy autistického spektra: teorie, výzkum, zahraniční zkušenosti.* Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN:978-80-210-5781-4.

HRADILKOVÁ, Terezie. *Praxe a metody rané péče v ČR: průvodce sociálním modelem.* Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1386-4.

NEWMAN, Sarah. *Hry a činnosti pro vývoj dítěte s postižením: rozvoj kognitivních, pohybových, smyslových, emočních a sociálních dovedností.* Praha: Portál, 2004. Speciální pedagogika ISBN 80-717-8872-4.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6.,aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

SCHOPLER, Eric, Robert Jay REICHLER a Margaret LANSING. *Strategie a metody výuky dětí s autismem a dalšími vývojovými poruchami: příručka pro učitele i rodiče.* Praha: Portál, 1998. Speciální pedagogika. ISBN:80-7178-199-1.

ŠPORCLOVÁ, Veronika. *Autismus od A do Z*. Praha: Pasparta, 2018. ISBN:978-80-88163-98-5.

THOROVÁ, Kateřina. *Poruchy autistického spektra*. 3. rozšířené a přepracované vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0768-9.

TUCKERMANN, Antje, Anne HÄUSSLER a Eva LAUSMANN. *Strukturované učení v praxi: uplatnění principů Strukturovaného učení v prostředí běžné školy.* Praha: Pasparta, 2014. ISBN 978-80-905576-3-5.

VOCILKA, Miroslav. *Autismus: metodická příručka pro učitele speciálních škol a vychovatele ústavů sociální péče pro mentálně postiženou mládež.* Praha: Tech-market, 1996.. ISBN 80-902134-3-x.

Internetové zdroje:

AUTISMPORT. *Poruchy autistického spektra pohledem genetiky.* Online. Aktualizováno: 5. 1. 2024. Dostupné z: https://autismport.cz/o-autistickem-spektru/detail/poruchy-autistickeho-spektra-pohledem-genetiky. [cit. 2024-02-11].

AUTISMPORT. *Testy*. Online. c 2024. Dostupné z: https://autismport.cz/testy. [cit. 2024-02-11].

JDEME AUTISTŮM NAPROTI. [JAN]. *Seznam doporučené literatury.* Online. dostupné z: http://www.jan-olomouc.cz/pro-rodice/doporucena-literatura. [cit. 2024-02-11].

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY [NPI]. *Specifika práce s dětmi s autismem – specifika vzdělávání.* Online. Dostupné z: https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=12507. [cit. 2024-02-11].

NAUTIS. *Autismus.* Online. c2023. Dostupné z: https://www.nautis.cz/autismus. [cit. 2024-02-04].

NAUTIS. *10 zásad komunikace s lidmi s PAS.* Online. Dostupné z: https://www.nautis.cz/wp-content/uploads/userfiles/PR_osveta/110_zasad_komunikace.pdf. [cit. 2023-07-29].

SINCLAIR, Jim. *Nesmutněte pro nás*. Online. In: NEURODIVERZITA. Jak rozumět autismu, ADHD a životu, když zrovna nedává smysl. C2024. Dostupné z: https://www.neurodiverzita.cz/2014/08/26/nesmutnete-pro-nas-jim-sinclair-tento-html/. [cit. 2024-04-16].

SVĚTOVÁ ZDRAVOTNICKÁ ORGANIZACE. [WHO]. *Autism*. Online. c 2024. Dostupné z: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders.

Odkazy na didaktické pomůcky:

1) Vkládací barevné kroužky

- Viga Dřevěná hra Viga Dřevěná hra počítání | MALL.CZ počítání | MALL.CZ

2) Kostky

- Věž z kostek: https://www.ajshop.cz/p/ruzova-vez?
- Barevné kostky: https://www.h-ucebnice.cz/product/didaktickepomucky/krychle_-kostky/kostky-drevene-barevne-male-102ks/152

3) Strukturované listy aktivity s mřížkou

- https://www.autismus-a-my.cz/logicke-rady--strukturovane-listy/

4) Logické řady

- Kuličková mozaika: https://www.kuma.cz/mozaika-kulickova-s-pinzetou-mala-250-ks/?
- Jiná kuličková mozaika: gad=1&gclid=CjwKCAjwlJimBhAsEiwA1hrp5nwRLZ3StxMfUUfa9JOB40E4D6epBshAMzuwpIpgJaU0_0S2c J35RhoCXewQAvD_BwE
- Číselné řady: https://www.amosek.cz/Drevene-puzzle-Pocitani-d2772.htm

5) Plošné skládání barevných tvarů na předlohu

- Barevné tvary: https://www.mamito.cz/haba-barevne-tvary-logicka-hra/

6) Vkládačky (vkládání dle tvaru, př.: zvířata, číslice)

- Vkládačka – čísla: https://www.darkyhry.cz/31189-drevena-vkladacka-cisla.html
- Vkládačka – čísla: https://www.darkyhry.cz/31189-drevena-vkladacka-cisla.html
- Vkládačka – zvířátka: https://www.babyveci.cz/drevena-vkladacka-zviratka-z-farmy-variantazviratka-z-farmy

7) Třídění předmětů (kuličky, víčka...) dle barev

Pinzeta: https://www.megaknihy.cz/kreativni-hracky/2758425-zestaw-12-szt-szczypce-dla-dziecixxl.html?

- Zásobník na třídění: https://www.kaufland.cz/product/376544375/?kwd&source=pla&sid=42197072&gcli

d=CjwKCAjwt52mBhB5EiwA05YKo2ZpUCJid1BYofE6sbqomtpMc8aoDDkAsDMRf1p5Wi0O1GJLgcmHxoCAmUQAvD_BwE

- Barevné chlupaté kuličky: https://www.sevt.cz/produkt/apli-velka-sada-pom-pomkulicky-mix-velikosti-500-ks-25040425700/?gclid=CjwKCAjwt52mBhB5EiwA05YKopCgYsY8ScUGNX8WFyQHBywNtWCy1v4B3o-oDNBvyII7zLanqdLrBoCCxkQAvD_BwE

8) Puzzle

- Dřevěné puzzle s velkými dílky: https://www.detskedrevenehracky.cz/p/skladankazvireci-hlavicky/
- Příběhové puzzle: https://www.puzzle-puzzle.cz/efko-vypraveci-puzzle-na-prochazce-
    - 9-dilku-d123013/
- Puzzle s velkými obrázky: https://www.puzzle-puzzle.cz/trefl-baby-puzzle-na-farme4v1-2345-dilku-d152870/?g=637&f=f24v1022
- Puzzle dvoustranné: https://onlinehrackarstvi.cz/produkt/50354-petit-collageoboustranne-puzzle-2-v-1-dzungle?utm_source=microsoft&utm_medium=cpc&utm_campaign=searchaf5b&msclkid=e54ef57d26d61492777491baa92b0e76
- Edukační puzzle: https://www.megaknihy.cz/puzzle/3881720-puzzle-z-gra-miejskaprzygoda.html?utm_si=RFlidjRTZUc2TXpnNE1UY3lNRE00T0RFM01qQT0%3D

9) Dřevěné tyčky (skládání dle velikosti)

- Tyče: https://montessorihracky.cz/cs/montessori-matematika/4415-erveno-modre-tye-8596027001745.html

10) Půlené obrázky

- Odkaz na pomůcku: https://www.bimboland.cz/bino-drevo-puzzle-delene-hlavicky-vcelka-maja/

Odkazy na relaxační pomůcky:

1) Kinetický písek

- Kinetický písek: https://modelovaci-hmoty.heureka.cz/diy-magicky-tekuty-pisek-2000g-plus-formickyplus-piskoviste/#prehled/

2) Plastelína

- Modelína: https://activacek.cz/produkt/modelina-koh-i-noor-666/?gclid=CjwKCAjwt52mBhB5EiwA05YKo3biT67o0EEobw__8Nl7LpIb5jz7JA54zAH_TXvS7Klmg25AZZxma xoCN3wQAvD_BwE

3) Navlékání korálků

- Barevné dřevěné korálky: Dřevěné korálky, barevné 1 × 1,1 cm - 200 ks - SEVT.cz

4) Hra s moukou

- https://cz.pinterest.com/evaptkov/stopy-zv%C3%AD%C5%99at/

5) Dešťová hůl

- https://onlinehrackarstvi.cz/produkt/74655-pruhledna-destova-sprcha-hudebni-trubka?utm_product=Uka13Uh&utm_source=googleShopping&utm_medium=cpc&utm_campaign=PMax:%20OH_SC_Smartshopping%20C&gclid=Cj0KCQjw2qKmBhCfARIsAFy8buLkrncvx8n0j5HcUEtBJOEq78xmeZdDmI asaw8R2uzzDV_TLPRjWpgaAusaEALw_wcB

6) Antistresový míček

- Odkaz na pomůcku: https://www.rehabilitace-sport.cz/antistress-pomucky/1784-sadaantistresovych-micku-dve-velikosti.html

7) Autíčko Finger car

- Odkaz na pomůcku: https://www.fingercar.com/

8) Squish hračky

- https://allegro.cz/nabidka/30-x-squishy-mochi-hniloba-pop-it-antistresova-hracka-13767703277?utm_feed=712e6653-4749-4512-b084-b6e297fc9e0b&utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=CZ%3EKids%3EToys%3E3P%3EPMAX&ev_campaign_id=20039130682&gclid=Cj0KCQjw2qKmBhCfARIsAFy8buJkSF4bBYQg6vdqxrwuw0OFDCLQmzCBQNspDZruvQSbD1VDL-r4aMwaAjbJEALw_wcB

9) Senzory válce

- Sensory válec: https://www.kidtown.cz/sensory/

10) Pop it

Pop it: https://www.nastrojan.cz/pop-it-antistresova-hra